

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Екатерина Въткова Тодорова
Нов български университет
Департамент: Здравеопазване и социална работа
Професионално направление: 7.4. Обществено здраве

На дисертация на тема: **ВЛИЯНИЕ НА ВЪЗПАЛЕНИЯТА НА СРЕДНОТО УХО, ПРЕКАРАНИ В
РАННА ДЕТСКА ВЪЗРАСТ, ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА КОМУНИКАТИВНИТЕ УМЕНИЯ**

С кандидат: **Анна Тодорова Андреева**

При представянето на дисертационния труд на докторантката Анна Андреева са спазени всички процедурни изисквания.

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на докторанта

Анна Андреева завършва бакалавърското си образование по специална педагогика, специалност: *Логопедия и слухово-речева рехабилитация* през 2004 г. в ЮЗУ „Н. Рилски“, гр. Благоевград. През 2007 г. е назначена за асистент в *Катедрата по Логопедия*, ЮЗУ. От 2011 г. е магистър по *английска филология*, а от 2012 г. е магистър по *логопедия*. Като асистент в ЮЗУ провежда семинарни занятия и практически упражнения на студенти по логопедия, слухово-речева рехабилитация и социални дейности.

Научноизследователската дейност на Анна Андреева включва участие в 13 национални и 2 международни научни форума, свързани с публикации. Също така има публикувани 6 резюмета на научни съобщения на български и английски езици. Участник е и в 11 национални и международни проекта. Съавтор е в една публикация в реферирано научно издание, която дискутира гласовите нарушения при дизартрия. Установено е едно цитиране на нейна публикация, относно влиянието на артикулационните нарушения при изучаването на чужд език. По темата на дисертационния труд са реализирани седем публикации в сборници от научни конференции, една от които в реферирано научно издание и три резюмета в международни издания. Анна Андреева е носител на първа награда в Конкурс за най-добра публикация на докторант за 2016 г., организиран по повод 40-годишния юбилей на ЮЗУ „Н. Рилски“ съвместно със Съюз на учените в България – клон Благоевград.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на Анна Андреева представлява сполучлив опит за научно-изследователски проект, който не само въвежда и проучва задълбочено слуховата

депривация в детска възраст, но проследява, анализира и обобщава моделите на взаимодействие между възпаленията на средното ухо през ранното детство и развитието на комуникативни умения. Авторката успешно обосновава актуалността на разглеждания проблем, като се фокусира върху относително оскъдната литература на български език и липсата на задълбочени логопедични проучвания за български условия в разглежданата област.

Дисертацията е построена върху ясна концептуална основа, като са спазени изискванията за разработване и представяне на такъв вид научни трудове. В структурно отношение работата е представена чрез увод, изложение в три глави, изводи, заключение, приноси, библиографска справка и приложения. Дисертацията е с обем от 131 страници, от които 14 страници приложения. Съдържателното изложение на дисертационния труд е илюстрирано чрез 20 таблици и 60 фигури. Използваната литература включва 120 източника, представителни за изследваната проблематика, от които 16 на български език и 104 на английски език.

Като принос на представената теоретична рамка на дисертационния труд мога да изтъкна факта, че за първи път в българската научноизследователска практика А. Андреева систематизира специфичните кодове на функционирането и здравето при деца прекарвали възпаления на средното ухо, основаващо се на въведената от СЗО през 2001 г. Международна класификация на функционирането, уврежданията и здравето – ICF, и съответното ѝ допълнено издание ICF – CY от 2007 г., предназначено за деца от раждането до 18-год. възраст. До този момент използваните международни класификатори за български условия в тази област са МКБ-10 на СЗО и ДСН-IV-ТР (ДСН-V) на АПА.

Изследователската работа на докторантката е в полза на разработването на скрининг процедури, свързани с ранната идентификация на възпаленията на средното ухо, които да бъдат насочени не само върху установяване и лечение на заболяването, но и върху оценка на развитието на комуникативните умения. Регламентирането и стандартизирането на подобна процедура е от съществено значение за намаляване на риска от трайна слухова депривация, която вторично да предизвика затруднения в овладяването на вербалните средства за комуникация и съответно до неспецифична говорна или езикова патология. В тази връзка приноси моменти в дисертационния труд са:

- теоретично и емпирично обоснованата необходимост от наличие на мултидисциплинарен екип от специалисти в областта на общественото здравеопазване, който да работи в посока на превенция, ранна идентификация, диагностика и навременна специализирана подкрепа на деца с чести инфекции на средното ухо;
- разработване на авторски скрининг тест за оценка на перцептивната преработка на вербална и невербална акустична информация с цел установяване на влиянието на

слуховата депривация върху развитието на комуникативните умения и качествена оценка на затрудненията при преработката на постъпващата информация.

Дисертационният труд на Анна Андреева се отличава с актуалност на темата, иновативност на методите за изследване и приложна стойност на получените резултати.

Представеният *автореферат* адекватно отразява дисертационната разработка.

III. Критични бележки и препоръки

В дисертационния труд се наблюдават известни слабости в описанието на методологията на научното изследване (в описанието на цел, хипотези, задачи, методи за събиране и анализ на данни). Най-съществената от тях е в частта *хипотези*, където са издигнати шест хипотези – три изследователски предположения и съответните им статистически нулеви хипотези. Експерименталната хипотеза е първоначално формулирано предположение, което статистическите методи за анализ на данни могат да потвърдят или отхвърлят, чрез използването на нулева или работна хипотеза (H_0). В този смисъл издигаме изследователска или експериментална хипотеза, а нулевата такава е само статистически метод, който проверява дали направеното предположение е вярно или не.

Смятам, че получените резултати позволяват допълнителна интерпретация и качествен анализ. Така например се установява, че дължината на думата има значение при слуховата преработка на вербални стимули при шумов фон при деца с регистрирани възпаления на средното ухо в ранна възраст. Най-лесни за идентификация в шумна среда са многосричните думи. По всяка вероятност това се дължи на факта, че многосричните думи съдържат повече консонанти, които са носители на семантичната стойност на думата. Това се доказва и от получения резултат при преработката на псевдодуми, където точно обратно – най-трудни са дългите думи.

Направените забележки и препоръки не омаловажават изтъкнатите по-горе съдържателна стойност и приноси на дисертационния труд.

IV. Заключение

В заключение предлагам на членовете на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „Доктор“, в професионално направление 7.4. Обществено здраве на Анна Тодорова Андреева.

22. 01. 2018 г.

доц. д-р Екатерина Тодорова